

ဖိဒ်ဖိသဉ်ဒီးတၢ်ဘဉ်ဒိစၢ်စ့ာ် (Lead Poisoning)

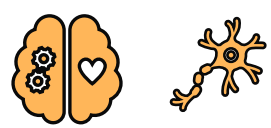
တၢ်ဘဉ်ဒိစၢ်စ့ာ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

စၢ်မ့ၢ်ထးလၢအိၣ်ဒီးအစ့ာ်အပျၢ်လၢအမၤဘဉ်ဒိဖိဒ်ဖိသဉ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၢ်လီၤ. စၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပထံၣ်န့ၢ်အီၤသ့ လၢဖိဒ်ဖိသဉ်အိၣ်ဒီးအခါၣ်ဒီးအပူၤလီၤ. တၢ်ဘဉ်ဒိစၢ်စ့ာ်ကဲထီၣ်အသးဖဲစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖိၣ်ဟဲအါထီၣ်အသးလၢပုၤကညီ အပူၤ အခါန့ၢ်လီၤ. ဖိဒ်ဖိသဉ်တဖၣ်တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစၢ်လၢကမၤဟးဂူၤဟးဂီၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၢ်ပတြီဆၢအီၤသ့ဝဲဒၣ်န့ၢ်လီၤ.

စၢ်န့ၢ်မၤဘဉ်ဒိဖိသဉ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၢ်လဲၣ်?

တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစၢ်န့ၢ်မၤဟးဂီၤကွံာ်တၢ်အက့ၢ်အဂီၢ်အကလုာ်ကလုာ်လၢအအိၣ်လၢပုၤကညီအပူၤန့ၢ်လီၤ. ဟံၣ်ဃုာ်ဝဲဒီးပုၤကညီအိၣ်န့ၢ်ဒီးအပန့ၢ် (nervous) တဖၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၢ်လီၤ. စၢ်မ့ၢ်အိၣ်အါတလၢဝဲလၢဖိၣ်သဉ်အပူၤန့ၢ် မၤဘဉ်ဒိ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်, အတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သး, ဒီးအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၢ်လီၤ. စၢ်အနီၢ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဆုၤဒၣ်လဲၣ်မၤဘဉ်ဒိဝဲ ဖိသဉ် အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, တၢ်ဒိကန့ၢ်တၢ်, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်အပတီၤ (IQ) စ့ၢ်ကီးန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဘဉ်ဒိစၢ်စ့ာ်မ့ၢ်ကဲထီၣ် ဝဲလၢ မိၢ်အိၣ်ဒီးအဟူးအသးအဆၢအတီၢ်န့ၢ်မၤအါထီၣ်တၢ်ဘဉ်ယိၣ်လၢအမ့ၢ် ဖိသဉ်အိၣ်ဖျဲၤဆိဝဲ မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဖျဲၤထီၣ်ဖိသဉ် လၢ အဃၢတပုၤထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲန့ၢ်လီၤ.

ဖိသဉ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တဘဉ်လိာ်ဘဉ်စး ခိဖျိလၢဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစၢ်အဃိ

မၤဘဉ်ဒိခိၣ်န့ၢ်ဒီးတၢ်အပ န့ၢ်တဖၣ် (nervouse system)

တၢ်မၤလိမၤဒီး ဒီးတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သး တဘဉ်လိာ်ဘဉ်စး

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပ သီထီၣ်ဆုၤဝဲ

တၢ်န့ၢ်ဟူတၢ်ဒီးစံးကတိၤတၢ် တဘဉ်လိာ်ဘဉ်စး

For more information:
Nebraska Department of Health and Human Services
Childhood Lead Poisoning Prevention Program
Phone: 1-888-242-1100 | Web: www.dhhs.ne.gov/lead

Revised 7/2022

ဖိသပ်တဖန်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစါးသ့ဝဲဒ်လဲဉ်?

တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစါးကဲထီဉ်ဝဲဖဲ ဖိသပ်တဖန်ယူၤလီၤဘဉ် မ့တမ့ၢ် နၢဘဉ်စါးအကမူဉ်သ့ဉ် တဖန်အခါန့ဉ်လီၤ. ဖိသပ်တဖန်ဘဉ်ဒိဒီးစါးခိဖျါလၢ ကသံဉ်ခဲဉ်အက့အခီသ့ဉ်တဖန် (paint chips)ဒီး ကသံဉ်ခဲဉ်လၢဟံဉ်ဃုာ်ဒီးစါး(lead paint) အကမူဉ်သ့ဉ်တဖန် လၢအအိဉ်လၢဟံဉ်လီၤလံၤတဖန်န့ဉ်လီၤ. ဖိသပ်အတၢ်ဘဉ်ဒိဒီးစါးခိဖျါလၢကျဲအဂ့ၤအဂၤ ဒ်အမ့ၢ် ဟီဉ်ခိဉ် ညဉ်လိကိလၢအဘဉ်အဘဉ်သီဒီးစါး, မိၢ်ပၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤမ့တမ့ၢ်အတၢ်သးစဲ, ထံပီၤဘိ, ပနံဉ်တဖန်(product) လၢဟံဉ်ဃုာ် ဒီးစါး, တၢ်ပနံဉ်တၢ်ကၤလၢအိဉ်ဟဲလၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤလၢအဟံဉ်ဃုာ်ဒီးတၢ်န့ၤမူအကလုာ်ကလုာ်, တၢ်ဖိအိဉ်တ့ၤအိဉ် သပၤ, မိၢ်လု ပၢ်လၢ ကသံဉ်ကသီ,ဖိသပ်အတၢ်ဂီၤဖိ, ဒီး တၢ်မျၢ်ပလဲ သ့ဉ်တဖန်န့ဉ်လီၤ

ဖိသပ်လၢလီၤဘဉ်ယိဉ်သ့ဉ်တဖန်မ့ၢ်ဖိသပ်ဒ်လဲဉ်တကလုာ်လဲဉ်?

ဖိသပ်လၢအသးအိဉ်ဃုာ်န့ဉ်ဒီးဆူဖိလၢသ့ဉ်တဖန်န့ဉ်တၢ်ဘဉ်ယိဉ်အိဉ်အါလၢတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့အဂီၢ် ခိဖျါဘဉ်ဒိစါးစုာ် န့ဉ်လီၤ.မ့ၢ်လၢဖိသပ်တဖန်အခိဉ်န့ၤအခိဉ်အလဲၢ်ဆဲးဝဲဒီးအိဉ်ဒီးတၢ် ဂ့ၢ်ထီဉ်ပသီထီဉ်အပတီၢ်အယိန့ဉ်လီၤ. ဖိသပ်အဆဲးလၢအအိဉ်လၢ ဟံဉ်လီၤလံၤသ့ဉ်တဖန်, အိဉ်ဒီးမိၢ်ပၢ်လၢအမၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအဘဉ်ထွဲဒီးစါး တဖန်, မ့တမ့ၢ်အိဉ်ဘူးဒီး စဲးဖိကဟဉ်ဖးဒိဉ်လၢအထူးထီဉ်တၢ်တကဆဲးတကဆဲးသ့ဉ်တဖန်န့ဉ်တၢ်ဘဉ်ဒိဒီးစါးအတၢ်ဘဉ်ယိဉ် အပတီၢ်ထီဝဲန့ဉ်လီၤ. ပုၤသုးလီၢ်သုးကျဲ ဒီးပုၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖန်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဘဉ်ယိဉ်အပတီၢ်ထီဝဲလီၤ.

ယကဘဉ်တြီဆၢတၢ်ဘဉ်ဒိစါးစုာ်ဒ်လဲဉ်?

ကတိၤတၢ်ဒီးဖိသပ်အကသံဉ်သရဉ် လၢတၢ်မၤကွၢ်စါးစုာ်အဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်. တၢ်မၤကွၢ်ခိဖျါလၢ သ့ဉ်န့ဉ်မ့ၢ်တၢ် အဂ့ၢ်ကတၢ် တမံၤလၢ တၢ်ဃုာ်ထံဉ်ညါဖိသပ်အတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစါးအနီၢ်ဂံၢ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်အကါဒိဉ်တမံၤလၢကတြီဆၢ တၢ်ဘဉ်ဒိ စါးစုာ်န့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဒိသဒါဖိသပ်သ့ဉ်ဖန်ဒ်သီးဒီးတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးစါးအသုတအိဉ်တဂ့ၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.